

COMORILE DIN STRADA AUGUST (BNRM LA 175 ANI)

La originile sale, Biblioteca Gubernială (predecesoarea Bibliotecii Naționale) se constituia din ediții remarcabile, iar cărțile generalului Liprandi și cele din donația Bibliotecii Academiei Imperiale de Științe din Sankt Petersburg erau adevărate rarități. Cărți vechi, cărți fundamentale scrise de marii autori ai lumii. Unele din ele, ca cele ce făceau parte din lotul Liprandi, de exemplu, au ajuns până la noi. Luându-le în mână, te trimite *volens-nolens* gândul la mâinile prin care au trecut până acum. La mâinile cititorilor din 1832. Cum erau ei? Cum gândeau? Ce sentimente îi încercau în momentul festiv al deschiderii primei biblioteci publice din urbea lor și din Basarabia în general. Dar ce emoții îl încercau pe primul bibliotecar, pe Bilevici? Asemenea informații nu pot fi recuperate. Ele se neantizează odată cu trecerea la cei dreapți a oamenilor. Există însă ceva prin care toți acești oameni au rămas vii, printre noi și vor continua să ră-

Alexe RĂU,
23 august 2007

(articol preluat din „Gazeta bibliotecarului”,
2007, iulie/august (nr. 7/8)
[http://www.bnrm.md/files/publicatii/
Gazeta_bibliotecarului_81-82.pdf](http://www.bnrm.md/files/publicatii/Gazeta_bibliotecarului_81-82.pdf))

mână în veacuri. Acest ceva sunt comorile pe care le-au adunat și le-au ocrotit, cărțile și documentele în care se păstrează gândurile, emoțiile, ideile, cunoștințele, dorurile generațiilor de bibliotecari care au slujit acestei biblioteci în decursul celor 175 de ani pe care ea îi împlinește acum.

Una din trăsăturile specifice ale BNRM este că în cadrul ei nu se rupe firul tradiției. Fiecare generație de salariați învață, moștenește ceva de la predecesori, ca mai pe urmă să procedeze și ei la fel cu bibliotecarii urmași. Pe firul acesta nevăzut s-au ținut și s-au înmulțit colecțiile bibliotecii, comorile care au trecut fiecare prin mâini de bibliotecar pentru a fi catalogate, clasificate, puse la locul lor unic în rafturi, ca astfel să poată fi regăsite și date să treacă prin mâinile generațiilor de cititori ai acestei biblioteci.

„Câte generații de bibliotecari s-au perindat până acum în această bibliotecă?” m-a întrebat ieri un ziarist. Am stat și am socotit amândoi și ne-au ieșit cam vreo treizeci. Dar asta am stabilit-o așa, din mersul gândului, fără coroborare documentară. Oricum, însă, firul este deja impunător, iar rezultatele muncii și gândirii colective în aceste aproape două secole se adună într-un fel de stil distinct.

Biblioteca aceasta a trecut pe sub multe balanțe, pe sub multe răzmutări și schimbări de macaz. Dar nimeni niciodată nu a reușit să facă o schimbare din rădăcină. Firul acela este, vorba poetului, „decât bronzul mai tare”. Se ascunde în situația aceasta paradoxul principal al unei biblioteci naționale. Pe de o parte, ea trebuie să aibă un caracter conservator, căci menirea primă a ei este salvagardarea memoriei neamului. Reglementările la acest capitol sunt, dacă se poate spune așa, „blindate”, ele pot fi schimbate mai greu decât constituția americană. Asta, desigur, dacă ingerințele politice nu abrogă definitiv o atare stare de lucruri.

Biblioteca aceasta a trecut pe sub cumpenele multor schimbări și răsturnări politice, dar firul acela, totuși, nu s-a rupt. Pe de altă parte, cu trecerea deceniilor și secolelor apar în țară mai multe biblioteci și atunci BN trebuie să găsească soluții înțelepte de a echilibra conservatismul cu schimbarea, cu liberalismul chiar. Având o experiență seculară, ea este solicitată de rețelele mai tinere de biblioteci să-și exercite funcții noi, două dintre ele fiind strategice ca și funcția memorială: asigurarea sistemului național de biblioteci cu instrumente de lucru bibliografice, biblioteconomice etc. (adică prestarea de servicii comprehensibile pentru biblioteci) și atragerea lor în proiecte comune.

Apoi vin serviciile pentru utilizatori (atunci când BN nu e o instituție cu caracter închis), apoi colaborarea internațională (mai ales UBC, UAP, proiecte internaționale) și așa de firul acela principal se leagă fire noi, care pot fi numite determinante ale conceptului de BN. Aceste determinante s-au constituit istoricește și depind în primul rând de nivelul și de caracterul de dezvoltare a țării respective.

În 1992, când a început reforma principială a BNRM, noi am ales un model axat pe un nod strategic, din care decurg direcțiile strategice principale ale conceptului de BN: memoria, rolul de inimă a rețelei naționale de biblioteci, cercetare și dezvoltare, accesul cetățenilor întregii republici la comorile și la colecțiile de documente ale instituției. Modernizarea, schimbarea, care trebuie să se deosebească de acelea din bibliotecile de alt tip, au pornit din chiar nodul conceptual strategic de care am pomenit și se extind, ca razele asupra direcțiilor strategice.

În 1991, în cadrul sesiunii generale IFLA de la Moscova, la inițiativa dnei Irina Bagrova, biblioteconomistul Peter Lor a făcut un studiu de caz asupra evoluției BN

în mai multe țări, constatând că cele trei direcții strategice de care am pomenit mai sus sunt luate în considerare aproape pretutindeni. Diferențele vin de la accentele care se pun pe o direcție sau alta și din nivelul de dezvoltare a țării. El propune chiar o metodologie de specificare a conceptului BN într-o țară sau alta, în funcție de nevoile de dezvoltare ale acestei țări. În 1992, noi am elaborat un concept care cuprinde toate determinantele istoricește constituite ale stabilimentului de BN, adică am privit lucrurile mai larg ca autorul studiului de caz pomenit. Însă factorul ce se cheamă nivelul de dezvoltare a țării nu a fost evaluat suficient de exigent, din care cauză ne-am pomenit și cu un al doilea paradox, rezultat al depășirii de către intențiile noastre conceptuale a potențialului țării. Totuși, entuziasmul nostru, lucru necunoscut în reglementările IFLA, UNESCO etc., ne-a permis să realizăm niște performanțe competitive pe plan internațional. Am căutat sponsori, am făcut lucruri mari cu mijloace puține, am câștigat granturi și, principalul, ne-am sacrificat acestei instituții pe care am slujit-o și o slujim cu credință. Medalia Uniunii Europene și medalia de aur a Fondului de Excelență de la Geneva conferite Bibliotecii noastre sunt o recunoaștere, o răsplată, o încurajare, dar și un act de întărire a credinței față de profesia aleasă și față de instituția în care ne realizăm ca oameni veghetori și salvagardatori de comori, dar și ca promotori ai progresului, cunoașterii și schimbării în societate.

Mă închin până la pământ în fața colegilor mei de la BNRM, cinstindu-le astfel truda lor, fidelitatea, talentul, răbdarea, felul cum știu să continue acel fir ca să se lungască în veac pomenirea neamului nostru, căci de acolo, din veacuri, vom fi pomeniți și noi. Colegii mei fac parte și ei din comorile de pe strada August.